

Sygn. akt VI Ga 266/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 09 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Beata Hass – Kloc

SO Anna Harmata (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Kościak

po rozpoznaniu w dniu 09 stycznia 2014 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
Sp. k. w M.

przeciwko: B. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu
V Wydziału Gospodarczego z dnia 27 sierpnia 2013 r., sygn. akt V GC 91/13

I. oddała apelację,

II. zasądza od pozwanego B. S. na rzecz powoda (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. w M. kwotę 600,00 zł (słownie: sześćset złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt: VI Ga 266/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 9 stycznia 2014r.

Powód (...) 2 (...) Spółka Jawna w M. wniósł o zasądzenie od pozwanego B. S. kwoty 34.201,27 zł wraz z ustawowymi odsetkami oraz o zasądzenie kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód podał, iż obie strony od dłuższego czasu utrzymywały stosunki gospodarcze polegające na sprzedaży towarów. Transakcje między stronami potwierdzane były każdorazowo poprzez wystawianie faktur VAT. Ze względu na brak zapłaty należności pozwany został w dniu 06 kwietnia 2012 roku wezwany do zapłaty kwoty 124.064,25 zł.

W dniu 24 kwietnia 2012 r. pozwany złożył pisemne uznanie długu na kwotę 124.064,25 zł obejmującą niezapłacone faktury. Pozwany sukcesywnie spłacał na rzecz strony powodowej należności, ale mimo to do zapłaty pozostała mu kwota w wysokości 34.201,27 zł.

W dniu 1 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu Wydział V Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

B. S. w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów procesu. Dodatkowo podniósł zarzut potrącenia przysługującej mu należności w kwocie 26.688,25 zł z tytułu niewykonania przez powoda zobowiązania wynikającego z (...)z dnia 11.07.2011r. korygowanej fakturą VAT nr (...) z dnia 8.08.2011 i fakturą VAT nr (...) z dnia 10.12.2011r. Pozwany wskazał, iż nie zgadza się z twierdzeniami powoda, jakoby zalegał mu dochodzoną kwotę w wysokości 34.201,27 zł, gdyż zobowiązanie stanowiące podstawę roszczenia dochodzonego pozvem pozwany uważa za nieistniejące. Pozwany zapłacił powodowi należność za którą nie otrzymał zamówionego towaru, który powód zobowiązany był mu wydać. W związku z tym pozwany potrącił tą należność z należności która sam zalegał powodowi.

W piśmie procesowym z dnia 18 marca 2013 r. pozwany dodatkowo zarzucił, iż Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. wypłaciło na podstawie umowy ubezpieczenia należności handlowych stronie powodowej odszkodowanie w wysokości 21.350,60 zł. Odszkodowanie to było wynikiem nieuregulowania należności przez pozwanego na rzecz strony powodowej i wynikało z braku zapłaty przez pozwanego tych samych należności, których powód domagał się w niniejszym postępowaniu.

W związku z tym roszczenie strony powodowej na rzecz pozwanego przeszło na Towarzystwo (...) S.A., które zwróciło się do pozwanego z roszczeniem regresowym.

Na rozprawie w dniu 24 kwietnia 2013 r. pełnomocnik powoda potwierdził, że należności dochodzone pozvem zostały częściowo zapłacone przez ubezpieczyciela do kwoty 21.350,60 zł. Pełnomocnik strony powodowej poinformował również, że spółka (...) Spółka Jawna w M. przekształciła się w spółkę komandytową i obecnie nosi nazwę (...) Spółka z o.o. spółka komandytowa w M. (k. 63).

W piśmie procesowy z dnia 7 maja 2013 r. strona powodowa ograniczyła żądanie pozwu do kwoty 12.850,67 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwot i dat szczegółowo tam opisanych oraz wносиła o zasądzenie kosztów procesowych,

Na rozprawie w dniu 20 sierpnia 2013r. pełnomocnik strony powodowej wniósł ostatecznie o zasądzenie kwoty 5.337,65 zł z odsetkami liczonymi od dnia 3 marca 2012 r. Pełnomocnik pozwanego, oświadczył, że pozwany uznaje powództwo w części dochodzonej przez stronę powodową tzn. do kwoty 5.337,65 zł podtrzymując równocześnie zarzut potrącenia, w związku z niedostarczonymi przez stronę powodową towarami objętymi fakturą (...), wnosząc o przyznanie kosztów w całości, w tym również w części objętej cofnięciem pozwu.

Wyrokiem z dnia 27 sierpnia 2013 roku wydanym w sprawie V GC 91/13 Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu V Wydział Gospodarczy zasądził od pozwanego B. S. na rzecz powoda (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. w M. kwotę 5.337,65 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3.03.2012 r. (pkt I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1436,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. (pkt II).

Powyższe rozstrzygnięcie Sądu zostało oparte na następującym stanie faktycznym i prawnym:

(...) 2 (...) Spółka Jawna w M. i B. S. utrzymywali stosunki gospodarcze polegające na sprzedaży towarów.

W dniu 11.07.2011 r. (...) 2 (...) Spółka Jawna w M. wystawiła B. S. fakturę VAT nr (...), korygowaną fakturą VAT nr (...) z dnia 08.08.2011 r. i fakturą VAT nr (...) z dnia 10.12.2011 r. B. S. za powyższe faktury zapłacił kwotę 1.400,00 zł w dniu 1.10.2011 r. oraz kwotę 27.028,76 zł w dniu 13.10.2011 r. Z uwagi na brak spłaty reszty należności za towary dostarczane mu przez Spółkę (...), B. S. został pismem z dnia 06.04.2012 r wezwany do zapłaty. W dniu 24.04.2012 r. uznał na piśmie dług względem Spółki (...) w kwocie 124.064,25 zł. B. S. sukcesywnie spłacał należności względem Spółki wynikające z w/w uznania długu. Do zapłaty pozwanemu pozostała kwota w wysokości 34.201,27 zł.

W dniu 4.12.2012 r. (...) 2 złożyła wniosek online o przyznanie odszkodowania na podstawie Umowy (...) (...)od Towarzystwa (...) S.A. z siedzibą w W.

z uwagi na brak zapłaty przez pozwanego swoich należności. Odszkodowanie zostało przyznane w dniu 10.01.2013 r. w wysokości 21.350,60 zł. Przelew w/w kwoty odszkodowania nastąpił w dniu 11.01.2013 r., a Towarzystwo (...) S.A., pozwem z dnia 1 lutego 2013 r., wniosło o zasądzenie od B. S. kwoty 21.350,60 zł tytułem roszczenia regresowego. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w W. wydał w dniu 15 lutego 2013 r. nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy stwierdził, iż powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

W ocenie tego Sądu bezspornym było, roszczenie strony powodowej w wysokości 5.337,65 zł, którego to roszczenia ani jego wysokości pozwany nie kwestionował, istotą sporu był jedynie zarzut potrącenia podniesiony przez pozwanego w sprzeciwie od nakazu zapłaty.

Sąd I instancji przyjął, iż pozwany nie przedstawił dowodu, aby miał skorzystać z potrącenia wzajemnych wierzytelności względem strony powodowej, podkreślając, iż pozwany powoływał się, iż przysługuje mu potrącenie z uwagi na to, iż strona powodowa nie wydała mu towaru objętego fakturą VAT nr (...), korygowaną następnie fakturą VAT nr (...) z dnia 08.08.2011 r. i fakturą VAT nr (...) z dnia 10.12.2011 r. za którą pozwany zapłacił w dniu 1.10.2011 r. kwotę 1.400,00 zł oraz w dniu 13.10.2011 r. kwotę 27.028,76 zł, ale od momentu zapłaty nie skierował do powoda żadnego oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wierzytelności. Sąd wskazał, iż pozwany w dniu 24 kwietnia 2012 r., (6 miesięcy po zapłacie za towar objęty fakturą VAT nr (...)), złożył oświadczenie o uznaniu długu względem strony powodowej na kwotę 124.064,25 zł, nie wspominając w swoim oświadczeniu nic o wierzytelności jaka, zdaniem pozwanego, przysługiwała mu od powoda, a miała ona już przecież zdaniem pozwanego być wymagalna. Pozwany w tym oświadczeniu nie ujawnił chęci umorzenia wierzytelności. Sąd I instancji analizując oświadczenie pełnomocnika pozwanego, który na rozprawie w dniu 20 sierpnia 2013 r. wskazał, iż oświadczenie o potrąceniu zostało zawarte dopiero w sprzeciwie od nakazu zapłaty ocenił, iż takie oświadczenie woli o potrąceniu wierzytelności nie zostało złożone przez pozwanego, a pełnomocnik procesowy nie wykazał w toku sprawy, aby miał umocowanie od pozwanego do składania w jego imieniu oświadczeń woli wywołujących skutki materialno – procesowe. Poza tym w sprzeciwie powołał się on na dokonane już wcześniej potrącenie, co nie nastąpiło.

W kontekście powyższego Sąd I instancji w oparciu o przepisy art. 498 § 1 kc i 499 kc uznał, że zarzut potrącenia zgłoszony przez pozwanego jest chybiony i dlatego na podstawie art. 535 kc zasądził na rzecz powoda dochodzoną należność.

O kosztach Sąd Rejonowy orzekł, na podstawie art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego wniósł pozwany. Orzeczenie to zaskarżył w całości zarzucając:

I. naruszenie prawa materialnego tj.

- art. 498 § 1 kc poprzez jego błędną wykładnię i bezpodstawne przyjęcie, że pozwanemu nie przysługuje wymagalna wierzytelność w stosunku do powoda nadająca się do potrącenia;

- art. 499 kc. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że pozwany nie dokonał skutecznego potrącenia przysługującej mu w stosunku do powoda wierzytelności, podczas gdy pełnomocnik pozwanego podniósł procesowy zarzut potrącenia w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 26 lutego 2013 roku, co było równoznaczne ze złożonym oświadczeniem o potrąceniu wzajemnej wierzytelności.

II. naruszenie przepisów postępowania tj:

- art. 91 kpc poprzez błędne przyjęcie, że pełnomocnik nie dokonał skutecznego potrącenia wierzytelności stron, podczas gdy podniósł on w toku procesu zarzut potrącenia, który następnie w toku wyznaczonych przez Sąd rozpraw

został zaakceptowany przez pozwanego w sposób dorozumiały, co było równoznaczne ze złożonym oświadczeniem o potrąceniu wzajemnej wierzytelności;

- art. 233 kpc. poprzez uznanie za nieistotny dowód z zeznań świadka S. G. oraz J. S..

Mając powyższe na uwadze apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu. Na wypadek oddalenia niniejszej apelacji pozwany wniósł o zmianę pkt II zaskarżonego wyroku i prawidłowe rozstrzygnięcie kwestii kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji pozwanej w całości i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja pozwanego nie jest uzasadniona.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego w zakresie przyjęcia, iż zarzut potrącenia złożony w toku postępowania, zważywszy na swą formę i treść potraktowany przez Sąd Rejonowy jako zarzut o charakterze procesowym, wobec braku uprzedniego oświadczenia materialno-prawnego o potrąceniu wierzytelności nie mógł odnieść zamierzonego przez pozwanego skutku.

Należy bowiem wskazać, iż od potrącenia jako czynności materialnoprawnej, odróżnić należy zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 kc jest czynnością materialnoprawną powodującą – w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 kc – odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności, natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie wygasło wskutek potrącenia. To oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialną podstawę zarzutu potrącenia (vide: wyrok SN z dnia 7.11.2008r. II CSK 243/08 oraz wyrok SA w Łodzi z dnia 11.01.2013r. I ACa 1004/12).

Stąd brak podstaw dla utożsamienia oświadczenia o potrąceniu w sensie materialnoprawnym z zarzutem potrącenia w sensie procesowym, stąd też brak podstaw dla podzielenia zarzutu apelacji naruszenia art. 499 kc.

Analiza stanowiska strony pozwanej w toku postępowania nie pozwoliła na przyjęcie, iż pozwany poza zarzutem potrącenia o charakterze procesowym złożył również oświadczenie o potrąceniu o charakterze materialnoprawnym.

W złożonym sprzeciwie podniósł on bowiem jedynie zarzut potrącenia, wskazując wyraźnie, iż roszczenie powoda uważa za nieistniejące, wskazując również, iż pozwany potrącił należność z należnością którą sam zalegał powodowi w związku z nabytym u niego w późniejszym okresie towarem. Z niniejszego wynikało więc, iż pozwany zgłasza zarzut potrącenia z powołaniem się na dokonane już potrącenie, tym samym uważając za nieistniejące roszczenie powoda. Był to więc typowy zarzut potrącenia w sensie procesowym i brak było podstaw dla domniemywania w nim również oświadczenia o potrąceniu w znaczeniu materialnoprawnym. Jednocześnie do sprzeciwu pozwany nie dołączył dokumentacji zawierającej to oświadczenie, tym samym powodując brak skuteczności zgłoszonego zarzutu. Niniejszego nie uzupełnił on w toku postępowania, również podczas rozprawy odbywającej się w dniu 20.08.2013r. gdzie pełnomocnik pozwanego wyraźnie oświadczył, iż nie jest w stanie przedstawić oświadczenia swojego mocodawcy o potrąceniu złożonego przed rozprawą powodowi, powołując w tej mierze jedynie treść sprzeciwu, przy czym jak zanalizowano powyżej brak było uzasadnionych podstaw, aby z treści sprzeciwu wywieść takie oświadczenie.

Mając powyższe na uwadze, wbrew zarzutowi apelacji Sąd Rejonowy nie przesądzał kwestii czy pozwanemu przysługuje czy też nie wymagalna wierzytelność w stosunku do powoda, przyjął jedynie, iż wobec braku oświadczenia o potrąceniu zarzut potrącenia zgłoszony w procesie nie jest skuteczny, co czyniło zbędnym badanie zasadności bądź nie wierzytelności pozwanego. Tym samym na uwzględnienie nie zasługiwał zarzut apelacji w zakresie naruszenia

art. 233 kpc. Sąd Rejonowy uznał prawidłowo za nieistotny dowód z zeznań świadków S. G. i J. S. skoro zostali oni zgłoszeni na okoliczność wykazania zasadności wierzytelności pozwanego.

Odnosząc się do dalszego zarzutu apelacji, a to naruszenia przepisu postępowania - art. 91 kpc, to Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 29.05.2013r. sygn. akt I ACa 89/13 zgodnie z którym pełnomocnictwo procesowe nie obejmuje umocowania do złożenia, ani też do przyjęcia oświadczenia o potrąceniu, z tym że co do złożenia takiego oświadczenia można przyjąć, iż zostało ono udzielone w sposób dorozumiany, gdyż jest to w interesie mocodawcy (zmierza do wygrania przez mocodawcę procesu), ale nie dotyczy to przyjęcia takiego oświadczenia, bowiem wywołuje ono dla strony niekorzystne skutki. Konieczne jest więc tutaj albo pełnomocnictwo szczególne lub doręczenie takiego oświadczenia stronie osobiście.

Jak wynika więc z powyższego, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego pełnomocnik był uprawniony co do zasady do złożenia takiego oświadczenia (choć w toku procesu go nie złożył, co omówiono powyżej) niewątpliwie jednak pełnomocnik strony powodowej nie był uprawniony do przyjęcia takiego oświadczenia. Niniejsze nie wynikało bowiem z udzielonego mu pełnomocnictwa. Analiza dokumentacji znajdującej się w aktach sprawy obligowała Sąd Okręgowy do ustalenia, iż sprzeciw został doręczony już pełnomocnikowi powoda, a nie stronie, również na rozprawie w dniu 24.04.2013r. oraz w dniu 20.08.2013r. za stronę powodową obecny był tylko pełnomocnik.

Tym samym więc skoro z art. 499 kc wynika, iż potrącenie dokonywa się przez oświadczenie złożone drugiej stronie i oświadczenie to ma charakter prawnokształtujący, gdyż bez niego – mimo współzaistnienia ustawowych przesłanek potrącenia (art. 498 § 1 kc) – nie dojdzie do wzajemnego umorzenia wierzytelności (tak również wyrok SA we Wrocławiu z dnia 27.11.2012r. sygn. I ACa 1184/12); brak podstaw również z tych przyczyn dla przyjęcia złożenia oświadczenia o potrąceniu. Należy bowiem wskazać, iż oświadczenie to staje się skuteczne dopiero z chwilą, gdy doszło do wierzyciela wzajemnego w taki sposób, że mógł on zapoznać się z jego treścią (art. 61 kc).

Nie zasługiwał na uwzględnienie również zarzut apelacji co do nieprawidłowego rozstrzygnięcia kwestii kosztów procesu. Jeżeli bowiem powód pierwotnie wniósł o zasądzenie kwoty 34.201,27 zł i zasądzono na jego rzecz 5.337,65 zł tzn. że uzyskał on 15,6% pierwotnego żądania. Powód poniósł koszty w wysokości 1.711 zł (opłata sądowa) oraz 2.417 zł (koszty zastępstwa procesowego i opłata od pełnomocnictwa), zaś pozwany 2.417 zł (koszty zastępstwa procesowego i opłata od pełnomocnictwa). Łącznie koszty w sprawie wyniosły więc 6.545 zł. Pozwany winien z nich ponieść 15,6 %, a więc kwotę 1.021,02 zł, poniósł zaś 2.417 zł, stąd do zwrotu na jego rzecz od powoda pozostała kwota 1.395,98 zł i Sąd Rejonowy w pkt II swego wyroku objął przedmiotową kwotę.

Z powyższych przyczyn oddalono apelację na zasadzie art. 385 kpc.

O kosztach apelacji orzeczono na zasadzie art. 108 § 2 kpc i 98 kpc zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 600 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym na podstawie § 12 ust 1 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia MS z dnia 28.09.2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Zarządzenie:

1. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełn. pozwanego,
2. kal 7 dni
3. po dołączeniu zpo od w/w i upływie terminu z pkt 2 akta zwrócić SR w Tarnobrzegu.